

Lidové a autorské pohádky očima předškolních dětí

Studentka se rozhodla zabývat tématem pohádek a tím, jaké pohádky dnes děti preferují a která média jsou pro ně dominantním zdrojem těchto příběhů.

Teoretická část

V první části se studentka snaží vytvořit definici pohádky, pro následné použití v analýze. Jako první znak stanovuje fantastično, které definuje jako přítomnost nadpřirozeného. Studentka ovšem do tohoto znaku vkládá i přítomnost určitého morálního poselství, které považuje za separátní kategorii. Jako druhý znak definuje příběh, který má specifický průběh. Očekával bych zde ještě rozvedení formy narativu a jeho kritiku, tedy, existuje-li ještě jiný přístup a především detailnější popis pohádkového narativu.

Kapitola o historii pohádek je poměrně přehledná, její následné využití v analýze je ovšem minimální. Mohlo by se přitom více odrazit při analýze oblíbených pohádek.

V další části studentka představuje typologii pohádek s tím, že pro analýzu bude používat rozdělení na lidové a autorské pohádky. Tyto dva typy posléze detailněji rozebírá. Za vhodné bych považoval, kdyby studentka popsala, proč se rozhodla právě pro tuto konkrétní typologii a případně jaké další typologie by byly možné, případně svou typologii podrobila hlubší kritice.

Dále studentka poměrně obsáhle rozebírá definici lidové pohádky a píše též o jejich možném dělení, zde ovšem toto dělení opět nepodrobuje kritice, přesto, že dále nás seznamuje s dalšími pokusy o klasifikaci pohádek, mohla by lépe přiblížit, jak bude klasifikaci používat při analýze.

V další teoretické části se zaměřuje na percepci pohádky dětmi a rozebírá též funkci pohádek. Využívá k tomu rozličné zdroje, ovšem opět není z textu zcela jasné, jak budou tyto teoretické podklady sloužit při analýze dat.

Metodologie

Studentka se rozhodla využít kvalitativní metodologie a polostrukturovaných rozhovrů s dětmi. Hlavní výzkumnou otázkou je snaha zjistit, jestli děti znají spíše pohádky lidové nebo autorské. Dále se snaží zjistit, jaké jsou jejich oblíbené či neoblíbené postavy a jaký je důvod konkrétního vztahu k těmto postavám. Za pozitivní považuji snahu zjistit, jaká jsou primární média, z nichž participanti pohádky znají, také vzhledem k výše nastíněnému teoretickému dělení pohádek a jejich transformaci, dle médií kde se příběhy objevují. Sama studentka

popisuje, jak často není možné jednoznačně říci, jestli jsou pohádky spíše lidové nebo autorské, jelikož se často jednotlivé motivy mísí. Pomohla by přesnější klasifikace, nebo určení dalších znaků, podle kterých by bylo možno pohádky detailněji třídit?

Studentka uvádí, že například filmové či televizní adaptace lidových pohádek se rozhodla vnímat jako pohádky lidové. Nenabízí zde ale vysvětlení, proč se tak rozhodla a jestli je toto rozhodnutí možné učinit vždy.

U výběru vzorku by bylo vhodné vysvětlit, proč se studentka rozhodla právě pro Dobříš a pro státní školu a proč pro jednu konkrétní... jakou roli zde hraje potřeba homogenního vzorku a co si pod takovým vzorkem studentka představuje? Pozitivně vnímám snahu přizpůsobit rozhovor participantům předškolního věku.

Za zarážející považuji tvrzení, že kvalitativní přístup k obsahové analýze je čímsi novým a není k němu dostatek materiálů.

Analýza dat

Studentka se nejprve zabývá oblíbenými pohádkami. V této části řeší, jaké pohádky participaci měli rádi, ale také z jakých mediálních zdrojů pocházely. Snaží se zde také určit jakou kategorii jim přisoudit a ukazuje se, že některé z filmových pohádek je třeba vnímat spíše jako pohádky autorské. V této části bych považoval za podstatné vytvořit konzistentnější závěr; jaké pohádky tedy převládaly? Ptala se studentka například dětí proč, je pro ně důležité konkrétní chování postav a dobrý konec?

V části o oblíbených postavách se rýsuje vzorec, dle kterého participantky mají rády postavy kvůli jejich fyzickému vzhledu. Studentka to dává do souvislosti s teorií, kde hezké postavy v pohádkách jsou obvykle hodné – ověřovala to u participantů/ek? Za podstatné považuji zjištěné rozdíly z hlediska funkce a vzhledu jednotlivých postav a jejich oblibu u chlapců a dívek. Ptala se například studentka, proč je pro chlapce důležité, že jsou jejich oblíbené postavy často akční – že důležitá je například nějaká jejich vlastnost a ne zjev?

Vzhledem k tomu jaké vlastnosti se zde objevily, mohla by studentka sdělit, zda je pro děti důležité etické jednání postav, které je v teoretické rovině tak často zmiňováno?

Analýza neoblíbených postav by pak vyžadovala především lepší strukturaci a návaznost i shrnutí, z textu zřetelně vyplývá snad to, že na rozdíl od hezkých postav ošklivost nebyla zmíněna vůbec.

V části o zdrojích se dozvídáme že: *pohádky, které jsou podle knižní předlohy, znají i v literární verzi*. Tím je předpokládám míněna televizní verze. Zajímavé je, že filmové a televizní adaptace participaci zmiňují jako zajímavější. Za podstatné považuji též zjištění, jaké pohádky dětem předkládají rodiče a další příbuzní, zda se jedná o zcela vymyšlené pohádky,

nebo pohádky založené na jiném základě. Na konci kapitoly mi chybí interpretace dat a shrnutí, přitom se zdá, že zajímavého materiálu studentka nasbírala dost. Též příliš nechápu, proč je před závěrem ještě shrnutí.

Formální stránka

Práce je napsána celkem průměrným jazykem, občas se vyskytnou překlepy nebo problémy s formátováním textu. Asi bych si odpustil fráze jako: dle mého je krásně vidět a podobně.

Závěr

Studentka si vybrala poměrně komplikované téma a způsob, kterým provedla analýzu, není zcela šťastný. Chybí obsáhlejší interpretace a lepší propojení s teorií, o které se alespoň někde studentka pokouší. Některá zjištění jsou zajímavá, ale rozpracována jsou jen částečně. Též by analytická část mohla být vhodněji strukturovaná s ohledem na zjištěné kategorie. Navrhuji známku 3 a to v případě opravdu dobře provedené obhajoby.

Vítězslav Slíva

Možné otázky k obhajobě:

Proč zrovna tato typologie pohádek – lidové autorské?

Proč se rozhodla adaptace pohádek včlenit do lidových pohádek?

Nakolik je výrazný morální a etický rozměr pohádek, tolik zmiňovaný v teorii?

Dal by se najít konkrétní vzorec u neoblíbených charakterů a důvod proč je participantů zmiňují?

Proč participantů dávají přednost pohádkám ze studia Disney?